Afyon Kocatepe Üniversitesi
SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
Cilt 3 Sayı 2 2001
Afyon Kocatepe University
Journal of Social Sciences
Volume 3 Issue 2 2001

Sahibi / Owner
Afyon Kocatepe Üniversitesi adına Rektör
Prof. Dr. Mustafa SOLAK

Editörler / Editors
Prof. Dr. Selçuk AKÇAY
Yrd. Doç. Dr. Fatih ECER

Yayın Kurulu / Editorial Board
Prof. Dr. Selçuk AKÇAY
Doç. Dr. Ahmet Kemal BAYRAM
Prof. Dr. Kemalettin ÇONKAR
Doç. Dr. Celal DEMİR
Prof. Dr. Mustafa ERGÜN
Prof. Dr. Ernest-Wolf GAZO
Doç. Dr. Mustafa GÜLER
Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ
Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR
Prof. Dr. Belkıs ÖZKARA
Prof. Dr. İsa SAĞBAŞ
Pof. Dr. Kasım TURHAN
Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN
Doç. Dr. Hilmi UÇAN
Prof. Dr. Hakkı YAZICI

Yardımcı Editörler/ Co-Editors
Öğr. Grv. Dr. Osman METİN, Arş. Gör. Alper KARASOY,
Arş. Gör. Arif ARİFOĞLU

Haberleşme ve Koordinasyon / Contact
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
ANS Yerleşkesi, 03200/AFYONKARAHİSAR
Tel.: 0272 2281255/1226- **Belgegeçer:** 0272 2281288
e-posta: akusbder@aku.edu.tr, **web:** http:// http://www.sbd.aku.edu.tr

Haziran ve Aralık olmak üzere yılda iki kez yayınlanan AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, alanında uluslararası indeksler tarafından taranan hakemli, disiplinler-arası akademik bir dergidir.

AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, ASOS (Akademia Sosyal Bilimler İndeksi), EBSCO SocINDEX, MLA, ULAKBİM ve Akademik Dizin tarafından indekslenmektedir.

XV. YÜZYIL ŞAİRİ HATİBOĞLU ve BİR MESNEVİSİ: BAHRÜ'L-HAKÂYIK

Selcen ÇİFÇİ[*]

XV. yüzyıl Anadolu Türklerinin kültür ve medeniyet sahasında ilerleme devridir. Yüzyılın başlarında Ankara Savaşı yenilgisi Anadolu'da siyasi birliği bozmuşsa da kültür ve medeniyet sahasında değerli eserler verilmesine mâni olamamıştır. Bu devirde Türk dili sadece halk dili olarak değil aynı zamanda edebî sahada ve devlet dili olarak da varlığını sürdürmüştür.

Bu dönemde Ahmed-i Dâî, Şeyhî, Süleyman Çelebi gibi değerli yazarların yanında Hatiboğlu'nun da adını zikr etmek gerekir. Çünkü, edebî gücü bu yazarlar kadar kuvvetli olmasa da yazdığı didaktik eserler Eski Anadolu'nun dil ve din tarihine ışık tutmaktadır.

Hatiboğlu'nun hayatı hakkında elimizde kesin bilgi mevcut değildir. Mevcut bilgiler, eserlerinden anlaşılabildiği kadardır. Bilgilerin pek çoğu da M.1427'de yazıp II. Murad'a sunduğu **Ferahnâme** adlı eserinden elde edilmektedir. **Ferahnâme**'deki şu beyitten anlaşıldığına göre Hatiboğlu'nun **doğum yeri,** Germiyan Beyliği dahilinde bulunan kal'a-i Honas (Denizli'nin Honaz kasabası)tır:

Mevlûdı hem kal'a-i Honas'dur
Germiyan mülkinde bellü hâsdur[1] *(Ferahnâme)*

Şair Hatiboğlu'nun **doğum tarihi** hakkında da ihtilaflar mevcuttur. İ.Hikmet Ertaylan'a göre Hatiboğlu, H. 789 (M. 1387)'da dünyaya gelmiş olmalıdır[2]. Mustafa Erkan[3] ise, Letâyifnâme'deki "Geçdi kırk yıl işte ömründen nisâb" ifadesini dikkate alarak onun H.

---

[*] Öğr. Gör. AKÜ, Uşak Eğitim Fakültesi.

[1] İ. Hikmet Ertaylan, *Hatiboğlu- Bahrü'l-Hakâyık*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1960, s. 2.

[2] İ. Hikmet Ertaylan, *a. g. e.,* s. 2.

[3] Mustafa Erkan, *Hatiboğlu* maddesi, İslam Ansiklopedisi C.XVI, s.461.

777 (M.1375)'de dünyaya geldiğini söyler. Hatiboğlu'nun **ölüm tarihi**yle ilgili olarak ise kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

Fuad Köprülü, II. Murad devrinde Hatiboğlu lâkabıyla tanınan bir şaire önemli tezkirelerde ve sair kaynaklarda rastlanmadığını ancak, aynı devirde Hatiboğlu lâkaplı ve bir âlim olan Mevlâna Tâcüddin İbrahim'den söz edildiğini düşünüyorsa da[4] İ. Hikmet Ertaylan, Hatiboğlu ile Mevlâna Tâcüddin İbrahim'in farklı şahsiyetler olduklarını iddia etmektedir[5].

Hatiboğlu, Bahrü'l - Hakâyık'ta **ibn-i hatîb** ve **hatîb oglı** mahlaslarını kullanmıştır:

irişse rahmetüñ ibn-i hatîbe
çu derdlü gişi derdin dir tabîbe [6] (BH.58)
dürişi gör hatîb oglı bu tuşde
hebâ olmaz emeklerüñ bu işde(BH 1322)

Hatiboğlu'nun elimizde üç eseri vardır:

1. LETÂYİFNÂME

(1414) Hatiboğlu'nun Yıldırım Bayezid devri âlimlerinden İbnî Berkî'nin Arapça *Sûre-i Mülk Tefsîri*'nin manzum çevirisidir. Aruzun "fâilâtün fâilâtün fâilün" kalıbı ile yazılan 3910 beyitlik eser H. 817 (1414) yılında tamamlanmıştır. Eserin kime sunulduğu belli değildir.

---

[4] Fuad Köprülü, *Hatiboğlu Md.,* Türkiyat Mecmuası, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1967, s.192.

[5] İ. Hikmet Ertaylan*, a. g. e.,* s. 3.

[6] Selcen Çifçi, *Bahrü'l-hakâyık (Dil Özellikleri-Metin-Sözlük),* Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon 1997 (Danışman: Doç. Dr. Gürer Gülsevin) (Yüksek Lisans tezimde bulunan orijinal metnin beyit numaraları beyitlerin yanında verilmiştir.

2. FERAHNÂME

829 (1426) yılında tamamlanan eser, Darîr'in "*Yüz Hadis ve Yüz Hikâye*" tercümesinden faydalanılarak meydana getirilmiş 6091 beyitlik didaktik bir mesnevidir. Aruzun "*fâilâtün fâilâtün fâilât (fâilün)"* kalıbıyla yazılmıştır.

Eserin iki ana nüshası vardır. Birisi H. 829'da II. Murad'a yazılmış ve arz edilmiştir, diğeri ise Karamanoğullarından İbrahim Bey adına yazılmış ve H. 830'da İbrahim Bey'e sunulmuştur. Her ikisinin de pek çok nüshası bulunmaktadır: Macar Akademisi Kütüphanesi'nde H. 928 tarihli, Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesi'nde H. 990 tarihli, Afyon Gedik Ahmed Paşa Kütüphanesi'nde daha yakın tarihli bir nüsha bulunmaktadır. Eser üzerine bir doktora tezi hazırlanmıştır[7].

3. BAHRÜ'L-HAKÂYIK

Hatiboğlu'nun ilk eseridir. Hatiboğlu bu eserini İ. Hikmet Ertaylan'a göre yirmi üç yaşında iken, Mustafa Erkan'a göre ise otuz beş yaşında iken[8] yazmıştır.

Bahrü'l-Hakâyık, Hacı Bektaş-ı Veli'nin Arapça olarak yazılmış olan **Makâlât**'ının manzum tercümesidir.

garaz yokdur bu söz içinde i yâr
makâlâtdan kılurvan bunı tekrâr (BH. 104)

bihamdillah ki nazm oldı makâlât
okuyanlarda hîç kalmaz sekâlet (BH. 1284)

tamâm oldı bu sözüñ aslı ma'dûm
'arabca neşriken okındı manzûm (BH.1318)

makâlât nazmıla zikr olmagını
huzâ kıldı nisâb elhamdülillah (BH. 1352)

---

[7] Hatice Şahin, Hatiboğlu, *Ferahnâme (Dil Özellikleri-Metin-Söz Dizini)*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Malatya 1993 (Danışman: Doç.Dr. Gürer Gülsevin).

[8] Mustafa Erkan, *a. g. m.*, s.514.

Eser 60 varaktır.1356 beyit bulunmaktadır. Her biri kendi içinde çeşitli kısımlara ayrılan sekiz ana bölümden meydana gelen eser aruz vezninin **mefâîlün mefâîlün mefâil (fa'ûlün)** kalıbıyla yazılmıştır. Eserde yer yer kelime oyunlarına rastlanır. Aruz hataları oldukça çoktur.

Eser, dili itibariyle Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini taşımakta olup dili sadedir. Arapça ve Farsça unsurlar aynı dönemdeki diğer eserlere kıyasla oldukça azdır. Kullanılan yabancı kelimelerin çoğu da dinî terimlerdir. İ. Hikmet Ertaylan, eserin dil bakımından önemini şöyle ifade etmektedir: *"Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış bu nüshanın, bilhassa dil bakımından değeri büyüktür. İçindeki eski Türkçe kelimeleri incelemek başlı başına bir ilim konusunu teşkil eder. Şive ve edebiyat tarihi bakımından da taşımakta olduğu önem her türlü tarifin üstündedir."*[9]

Eserin iki nüshası bulunmaktadır. Birisi Manisa'da Muradiye Kütüphanesi 1311 numarada kayıtlı bulunan H. 973 tarihli nüsha (Bu nüshayı İ. Hikmet Ertaylan 1960'ta tıpkıbasım olarak yayımlamıştır.), diğeri ise Konya'da İzzet Koyunoğlu Kütüphanesi'nde bulunan nüshadır. Yüksek Lisans Tez çalışmamda esas aldığım nüsha Manisa Muradiye Kütüphanesindeki nüshadır.

Bahrü'l-Hakâyık, mesnevi tarzında yazılmış tercüme bir eserdir. Hatiboğlu, Hacı Bektaş-ı Velî'nin mensur olarak yazdığı *Makâlât* adlı eserini Türkçeye manzum olarak kazandırmıştır. Ses yapısı, kelime hazinesi ve gramer özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini yansıtmaktadır.

Bahrü'l-Hakâyık, ilk dört beyti Arapça olan dokuz beyitlik bir münâcâtla başlar.

bismillahi'l-vâhidu'r-rabbü'r-rahîm
te'âlâllahu subhane'l-kerîm (BH 1)

alîm u gâfir u settâr u mü'min
'azîz ü galibu hayyu mesmûn (BH 2)

[9] İ. Hikmet Ertaylan, *a. g. e.,* s. 12.

Dokuz beyitlik bir münâcâttan sonra "der-beyân-ı medh-i muhammed-i mustafâ" başlığı altında Hz. Muhammed'in övüldüğü 15 beyitlik bölüm gelir.

muhammed kim cihân fahridür ol şâh
habîbümdür didi ol şâha allah (BH.10)

Hz. Muhammed'in övüldüğü bölümden sonra Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'yle ilgili na'tlar gelir.

resûl buyrıgında cân eyledi râm
şerî'at içre geçürdi ser-encâm (BH.28)

'ömer ikinci yâridür nebînüñ
muvâfık dostıdur vuslat şebinüñ (BH.29)

üçünci yârı 'osmân ibn-i 'afvân
güyegülikde zi'n-nûreyn-i merdân (BH.31)

çu dördünci 'aliyyü'l-murtazâdur
belî müşriklere hakdan kazâdur (BH.33)

Na't kısmından sonra yazar "Sebeb-i nazm-ı ve terceme-i kitâb" bölümünde eserini Makâlât adlı esere bakarak yazdığını söyler:

garaz yokdur bu söz içinde i yâr
makâlâtdan kılurvan bunı tekrâr (98)

"Sebeb-i nazm-ı kitâb" bölümünde eserini takdim ettiği "Muhammed bin Halîl Bey"e övgülerde bulunur:

cihâna ol huzâ uralı bünyâd
çıkarmışdur cihân içre eyü ad (BH 108)

çu merd defteri bilindi anuñ adı
ol ada bagladum berk i'tikâdı (BH 118)

kitâb yazdum anuñ adına ben
sevinüp bu sözüñ bünyâdına ben (BH 119)

muhammed bin halîl begdür çu adı
huzâ bagışlasun ol şâhzâdı (BH122)

Eserin sunulduğu Muhammed bin Halil Bey hakkında çeşitli görüşler vardır. İ. Hikmet Ertaylan'a göre[10] Karamanoğullarından

[10] İ.Hikmet Ertaylan, *Bahrü'l-Hakâyık (giriş,tıpkı basım)*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İst.1960.

Alâeddin Halil Beyin oğlu Mehmed-i sânî ünvanıyla bilinen Karamanoğlu Mehmed İbn-i Halil'dir. Mustafa Erkan'a göre ise[11] Maraş ve Elbistan hâkimi Dulkadiroğlu Nasırüddin Mehmed b. Halil Bey'dir.

"Sebeb-i nazm-ı kitâb" bölümünden sonra 166.-194. beyitler arasında Hızır 'aleyhi's-selâm'dan bahseder:

meded diyenlere dermân idersin
çalapdan bahtulu fermân idersin (BH.170)

çü içdüñ bir gez ol âb-ı hayâtı
hayât içün ebed alduñ berâtı (BH.171)

Sebeb-i nazm-ı kitâb'dan sonra şeri'at ve şeri'at ehli, tarîkat ve tarîkat ehli, ma'rifet ve ma'rifet ehli, hakikat ve hakikat ehli her biri onar bölüm hâlinde anlatılır:

bugur ol kutb-ı 'âlem eydür i yâr
bu 'ilmüñ şerhini ol kıldı izhâr

kul irer kırk makâmda tañrısına
inanmazsañ gör işle tut sına

onına hükm ider anuñ şerî'at
tarîkat kılur onına şürû'at

onını ma'rifetden bilüñ izhâr
hakîkat içredür on dahı i yâr

tamâm bahş oldı uş ol kırk makâmum
kılanlar bunı kabrinde yaka mûm (BH 195-199)

Bu kırk bölümün anlatılmasından sonra "elbâbü's-sâbi'a beyân-ı şeytân" bölümü gelir. Burada şeytan ve şeytan dostlarından bahsedilir. Şeytan ve şeytan dostları ile nasıl mücadele edileceği anlatılır:

varıdı şehr içinde iki sultân
birisi 'akıldur ol biri şeytân (BH.884)

o sultânuñ biri iblîsdür i yâr
anuñ nefs nâyibidür itden azar (BH.886)

subaşısı buhuldür hem haseddür
kibirdür öykedür gaybet gazabdur (BH.887)

velî kibr aslı şeytândur biliñiz
havâle meskenet aña kıluñuz (BH.895)

[11] Mustafa Erkan, *Bahrü'l-hakâyık maddesi*, İslam Ansiklopedisi, C.IV, s.514.

zîrâ nefs dilegi iblîs işidür
buları terk iden yahşi gişidür (BH.919)

pes evvel da'vî kılan iblîs idi
hemîşe da'vî fâsid hûsiyidi (BH.924)

didi ben oddan toprakdan adem
niçün anuñçün birledim âdem (BH.925)

Şeytanın anlatıldığı bölümün sonunda Firavun'un ve Karûn'un hikâyeleri Kur'an'daki ayetler örnek gösterilerek anlatılır:

ikinci kimidi fir'avn u gâfil
kamu fi'lini işlerdi tegâfil (BH.931)

mısır kıptîlerin divşürdi ol nahr
esîrü'l-hırs idi hem sür'atü'n-naks (BH.932)

nile dostum diyüben turdı muhkem
anuñ destile kıldı 'ömrüni kem (BH.934)
üçünci kimidi kârûn-ı nâmerd
berîdi ol vücûddan fi'l-i cevmerd (BH.938)

bahîl ü nâkes ü medhîl ü nâşî
yıgardı divşirüp mâlı kumâşı (BH.939)

mâlumla dir kıluram her 'ilâcum
benüm hîç kimseye yok ihtiyâcum (BH.940)

Şeytan'ın anlatıldığı bölümden sonra "zâhid, 'ârif, muhib"in anlatıldığı bölüm gelir. Bu bölümdeki anlatımın Yunus Emre'nin anlatımıyla paralellikler taşıdığı görülür:

makâm-ı zâhidüñ korhudur i yâr
göyünmekdür işi her vakt u her bâr (BH.989)

ikinci 'ârifüñdür vasf-ı meşhûr
gişi kim gendüzin bildi olur nûr (BH.993)

muhibbüñ ma'nisi sevmiş dimekdür
çu bundan artugı fâsid emekdür (BH.997)

"Elbâb-ı sâmin-i vasf-ı âdem" bölümünde insanın vasıfları ile tabiatın vasıfları birleştirilir:

gel imdi ademüñ sen vasfına gir
getürme gey sakın söz yüzine gir (BH.1080)

bularuñ turacak yirleri başdur
hakîkatde bilüñ kim baş 'arşdur (BH.1084)

pes andan aşaga var yidi gökler
kalur hayrân aña uslar u ögler (BH.1088)

misâlinendahı uş yidi katdur
biri evvel deri ikinci etdür (BH.1089)

tamardur kandur siñir süñükdür
añadeñ yidi olur kim ilikdür (BH.1090)

bular hem yidi göge beñzer i yâr
çu gökden aşaga bildüñ ki yir var (BH.1091)

dahı hem dünyâda kim vardur taglar
misâldür süñükler başı baglar (BH.1099)

işit dünyâda ırmaklar ki tekdür
akan gözler yaşı hep aña deñdür (BH.1106)

dahı hem dünyâda vardur agaşlar
misâli tende parmaklardur işler (BH.1108)

cihânda her nebâtuñ bitdügi bil
özüñde kıllaruñdur aña temsîl (BH.1109)

melâlet tende bulıtlar gibidür
bu gözler yaşı yagmurlar gibidür (BH.1140)

göñül kuşa beñzer dilcân
bilinmez zerre pervâzında noksân (BH.1144)

dahı bir yil hevâsı dört fasıldur
kitâbuñ naklidür bu söz asıldur (BH.1157)

âdem yaz gibidür oglanlıgında
tamâm yay gibi yigitlik çagında (BH.1159)

çu kırgıllug güzdür sürdi emri
kocalık kış gibidür geçdi 'ömri (BH.1160)

"Fasl" bölümünde Hatiboğlu Makâlât'ı manzum olarak tamamladığı için şükreder:

bihamdillah ki nazm oldı makâlat
okuyanlarda hîç kalmaz sekâlet (BH.1284)

tamâmet şerh olupdur dervîş hâli
kamu zikr eyledüm her bir makâli (BH.1285)

Bu bölümün devamında Hatiboğlu, şairliğinden bahseder ve devrin büyük şairleri ile kendini bir arada anar:

bilürem ben işde ger yañıldum
ki söz ehliyile bile añıldum (BH.1287)

velî çün şi'r okımaga özendüm
bu yolda ya'nî kim nesne kazandum (BH.1289)

çu ben kanda vü ya şi'r-i tabi'at
ki kılaydum bunuñ gibi bedi'at (BH.1291)

kaçan bülbül olur turgay çemende
ki şâh yerini kanda tuta bende (BH.1293)

celâleddin-i mevlânâ-yı 'azam
ki oldur mefhar-ı merd-i mu'azzam (BH.1300)

nizâmeddîn-i sa'dî hoca 'attar
buları ma'nî bahrin kıldı settâr (BH.1301)

bularuñ tâbi'îdür oglıdur hem
dehânî ahmedî şeyh oglıdur hem (BH.1302)

dürüşdüm vüs' ü tâkat yitdügince
uzak yolda karınca gitdügince (BH.1310)

"Târîh-i kitâb" bölümünde eserin bitiriliş tarihini verir:

neye irişdi hicretden hisâbı
kamer kaç yıldan almışdur nisâbı (BH.1316)

sekiz yüz on ikinci yılda i yâr
muharrem âhirindeydi bu güftâr (BH.1317)

Yine "Târîh-i Kitâb" bölümünde Makâlât'ın anlamını bozmadan manzum şekle getirdiğini söyler:

tamâm oldı bu sözüñ aslı ma'dûm
'arabca neşriken okındı manzûm (BH.1318)

velîkin ma'nî tagyîr olmadı hîç
ma'âni kanda varsa olmaya pîç (BH.1319)

dürişi gör hatîb oglı bu tuşde
hebâ olmaz emeklerüñ bu işde (BH.1322)

"Der-beyân-ı medh-i sânî" bölümünde Hatiboğlu, Muhammed bin Halil Bey'e tekrar övgülerde bulunur:

elâ i dilder-i mahbûb u dâne
zamâne görmedi senden yigâne (BH.1328)

mu'azzez kıldı hak seni cihânda
cihân halkını kılsun saña bende (BH.1329)

eyü aduñ kitâblarda yazılsun
dilemeyenlerüñ yüzi yüzilsün (BH.1341)

humâ-yı devletüñ mansûr olsun
saña düşmân olanlar makhûr olsun (BH.1342)

"Medh-i kitâb" bölümünde, eseri bitirmiş olmasından dolayı şükreder ve eserin veznini de bu bölümde belirtir:

tamâm oldı kitâb elhamdülillah
açıldı her nikâb elhamdülillah (BH.1350)

makâlât nazmıla zikr olmagını
huzâ kıldı nisâb elhamdülillah (BH.1352)

mefâ'îlin mefâ'îlin mefâ'il
tamâm oldı kitâb elhamdülillah (BH.1358)

okıyanı yazanı yazduranı
rahmetüñle yarlıgagıl ya ganî (BH.1359)

BAHRÜ'L-HAKÂYIK'IN DİL ÖZELLİKLERİ

1. **Ses Bilgisi (Fonetik)**:

XV. yüzyılın genel karekteristiği eserde görülmektedir.

a) Ünlülerde yuvarlaklaşma:

Kelimelerde;

kavuş- (BH.855) < kabış-
yavuz (BH.239) < yabız
aru (BH.152) < arıg
ayru (BH.956) < adrıg
altun (BH.1146) < altun
eyü (BH.108) < eyü
karşu(BH.1238)<karşu

Eklerde;

1.teklik iyelik: :*adum (BH.572), günâhum (BH.61)*
2.teklik iyelik : *yüzüñ (BH.335)*
Genetif : *Şeytânuñ aslı (BH.230)*

b) Eski Türkçedeki ötümsüz ünlülerin ötümlüleşmesi de ileri derecededir:

boynumdagı (BH.70)
yabandagı (BH.529)
mestlıgına (BH.50)
selâmetlıgıla (BH.125)
dört (BH.331) < tört
göz(BH.244)<köz

2. Şekil Bilgisi (Morfoloji):

Eski Anadolu Türkçesi dönemini karekterize eden ekler metinde sıkça kullanılmıştır.

-mIş degül *: bular gendü özlerin bilmiş degüldür (BH.143)*

-(V)rvAn *: makâlattan kılurvan bunı tekrar (BH.104)*

-(y)AvUz *: şükürlü kulları arturavüz (BH.707)*

-mAdUkdUr *: dilinden gelmedükdür bir sözi pîç (BH.110)*

-(y)IsAr(dUr) *: odıla kılısar mahrûm u magbûn (BH.927)*
bular bulmayısardur hîç rahmet (BH.680)

-gIl *: kıyâmet korhusını añgıl indi (BH. 1189)*

-(y)IcAk *: viricek hak saña mâlı kumâşı (BH.592)*

-(y)UbAN *: yine âhir gelüben kul olurlar (BH. 163)*

-mAdIn *: buları görmedin ben kıldum ârâm (BH.1304)*

2. **Kelime Hazinesi**:

Metinde günümüz yazı dilinde kullanılmayan Eski Anadolu Türkçesine ait pek çok kelime bulunmaktadır.

çalap: *Tañrı, Rab ((BH.121)*
çohum: *Toplu olarak bir arada bulunan (BH. 580)*
delim: *Çok, fazla (BH.221)*
dükel: *Hep, bütün (BH.345)*
dümük-: *Meşgul olmak, uğraşmak (BH.909)*
geñez: *Kolay (BH.40)*
gey: *Çok,pek (BH.102)*
görklü: *Gösterişli (BH.609)*
göyün-: *Yanmak (BH.350)*
kakı-: *Öfkelen-, azarla- (BH.133)*
keñgel: *Alay, şaka (BH.278)*
öküş: *Pek, çok (BH.47)*
sökel: *Hasta (BH.274)*
süñük: *Kemik (BH.1090)*
şeşil-: *Çözülmek (BH.322)*
tamu: *Cehennem (BH.339)*
uçmak: *Cennet (BH.838)*
ugrı: *Hırsız (BH.237)*
yagı: *Düşman (BH.804)*
yazuk:*Günah(BH.47)*

XV. yüzyıl şairlerimizden olan Hatiboğlu eserlerinde kuvvetli bir edebî kişilik ortaya koyamamıştır. Buna rağmen, öğretici yön ağır basan eserleri hem döneminin dil özelliklerini yansıtması hem de o devrin din tarihine ışık tutması bakımından önemlidir.